

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK CXXIX

NR 2

WARSZAWA 2022

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ZAŁOŻONY PRZEZ XAWEREGO LISKEGO
W 1887 ROKU

ROCZNIK CXXIX
2022

2

WARSZAWA 2022

<http://rcin.org.pl>

REDAKCJA

GRZEGORZ PAC (historia średniowiecza, Warszawa), EDWARD OPALIŃSKI (historia XVI–XVII w., Warszawa), DOROTA DUKWICZ (historia XVIII w., Warszawa), ANDRZEJ NOWAK (redaktor, historia XIX w., Kraków/Warszawa), JERZY EISLER (historia XX w., Warszawa), MONIKA JUSUPOVIĆ (sekretarz redakcji, Warszawa), MARTA KUC-CZEREK (sekretarz redakcji, Warszawa)

KOMITET REDAKCYJNY

DÁNIEL BAGI (Pecz, Węgry), ANNA BARAŃSKA (Lublin), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (Londyn), EWA DOMAŃSKA (Poznań), MARIAN DYGO (Pułtusk–Warszawa), KARIN FRIEDRICH (Aberdeen), ROBERT FROST (Aberdeen), CATHERINE GOUSEFF (Paryż), JAROSŁAW HRYCAK (Lwów), MAGDALENA HUŁAS (Warszawa), MACIEJ JANOWSKI (Warszawa), TOMASZ JUREK (Poznań), BARTOSZ KALISKI (Warszawa), TOMASZ KIZWALTER (Warszawa), WOJCIECH KRIEGSEISEN (Warszawa), CEZARY KUKLO (Białystok), LIDIA MICHALSKA-BRACHA (Kielce), ROMAN MICHAŁOWSKI (Warszawa), KRZYSZTOF MIKULSKI (Toruń), BORYS W. NOSOW (Moskwa), HENRYK SAMSONOWICZ (Warszawa), JERZY STRZELCZYK (Poznań), PHILIPP THER (Wiedeń), MARIUSZ WOŁOS (Kraków) oraz członkowie redakcji

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. +48 22 831 02 61, e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.kh-ihpan.edu.pl>

Redaktor językowy: Małgorzata Świerzyńska
Tłumaczenia: Grażyna Waluga
Skład: Marcin Szcześniak

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2022

© All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission of the publisher, Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk

p-ISSN 0023-5903

e-ISSN 2451-1315

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Kolportaż wersji drukowanej czasopisma prowadzi
Wydawnictwo Naukowe Semper
Dział handlowy i księgarnia:
ul. Bednarska 20 A, 00-321 Warszawa
tel./fax: +48 22 828 49 73
<http://semper.pl>
<http://semper.istore.pl>

SPIS TREŚCI

ROZPRAWY

- Zbigniew Dalewski, Bratankowie Karola Wielkiego i rytuał królewskiego namaszczenia 275
- Grzegorz Glabisz, „Na zapłatę ludziom wojewódzkim”. Finansowanie chorągwi policyjnej województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1734–1767 319
- Stanisław Wiech, Stan wojenny w Królestwie Polskim (1861). Pierwsze przymiarki 373

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — MATERIAŁY

- Mariusz Mazur, Rozważania nad historiografią polskiego powojennego podziemia niepodległościowego 411

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

- Piotr M. Pilarczyk, Dawny Lublin w naukowej karykaturze. W związku z książką Kamila Jakimowicza 449
- Aleksander Paroń, Krok w kierunku syntezy dziejów i kultury średniowiecznej Europy Wschodniej — kompendium Florina Curty *Eastern Europe In The Middle Ages (500–1300)* 469

*

- E. Mühle, *Die Slawen im Mittelalter zwischen Idee und Wirklichkeit / Słowianie. Rzeczywistość i fikcja wspólnoty. VI–XV wiek* — Stanisław Rosik 489
- R. Leśniakiewicz-Drzymała, *Mitologia Północy a chrześcijaństwo. Funkcjonowanie wybranych elementów przedchrześcijańskich mitów w średniowiecznej kulturze chrześcijańskiej w świetle źródeł skandynawskich i anglosaskich* — Rafał Rutkowski 495
- Two Missionary Accounts of Southeast Asia in the Late Seventeenth Century. A Translation and Critical Edition of Guy Tachard's „Relation de Voyage aux Indes” (1690–99) and Nicola Cima's „Relatione Distinta delli Regni di Siam, China, Tunchino, e Cocincina” (1697–1706)*, wyd. S. Halikowski Smith — Adam Włodarski 500

Z. Borzymińska, <i>Non Tolerandis...? Meandry obecności Żydów w Warszawie u schyłku I Rzeczypospolitej</i> — Przemysław Zarubin	504
T. Wiślicz, <i>Zelman Wolfowicz i jego rządy w starostwie drohobyckim w połowie XVIII w.</i> — Anna Michałowska-Mycielska	511
R. Szczurowski, <i>Pokolenie czasu upadku Rzeczypospolitej w polskich kazaniach okolicznościowych z lat 1795-1830</i> — Jarosław Czuby	515
G. Herling-Grudziński, J. Giedroyc, <i>Korespondencja</i> , red. W. Bolecki — Bernard Wiaderny	523
P. Adamczewski, <i>Polski mit etnopolityczny i Kaukaz</i> — Wojciech Roszkowski	528

IN MEMORIAM

Wiktoria Śliwowska (26 VI 1931 — 27 XII 2021) — Andrzej Nowak	537
---	-----

CONTENTS

Zbigniew Dalewski, <i>Charlemagne's Nephews and the Ritual of Royal Anointing</i>	275
Grzegorz Glabisz, "For the Payment to Provincial People". Financing of the Police Squadron of the Poznań and Kalisz Provinces in 1734-1767 ..	319
Stanisław Wiech, <i>Martial Law in the Kingdom of Poland (1861). First Rehearsals</i>	373

REVIEWS — POLEMICS — MATERIALS

Mariusz Mazur, <i>Reflections on the Historiography of the Polish Post-War Independence Underground</i>	411
---	-----

CRITICAL ARTICLES — REVIEWS

Piotr M. Pilarczyk, <i>Old Lublin in Scholarly Caricature. On the Book by Kamil Jakimowicz</i>	449
Aleksander Paroń, <i>A Step Towards the Synthesis of Medieval History and Culture of the Eastern Europe — Florin Curta's Companion Eastern Europe in the Middle Ages (500-1300)</i>	469
Reviews	489

IN MEMORIAM	537
-------------------	-----

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	— Archiwum Akt Nowych Warszawa
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych Warszawa
AGZ	— <i>Akta grodzkie i ziemskie</i>
AIPN	— Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
ANK	— Archiwum Narodowe w Krakowie
AP	— Archiwum Państwowe
APH	— „Acta Poloniae Historica”
ASWK	— <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i>
ASWP	— <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	— Biblioteka Książąt Czartoryskich Oddział Muzeum Narodowego w Krakowie
BHL	— <i>Bibliotheca Hagiographica Latina</i>
BJ	— Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK	— Biblioteka Kórnicka
b.m.d.	— bez miejsca i daty wydania
BN	— Biblioteka Narodowa w Warszawie
BO	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
BPAU-PANKr.	— Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BR	— Biblioteka Raczyńskich
BUW	— Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie
CAW	— Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	— <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae</i> , Wrocław 1956–1964
CPH	— „Czasopismo Prawno-Historyczne”
DN	— „Dzieje Najnowsze”
Dz. U.	— Dziennik Ustaw
f.	— fond (zespół)
fol.	— folio (karta)
IPN	— Instytut Pamięci Narodowej
KDKK	— <i>Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej</i> , Kraków 1874–1883
KDMaz.	— <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis (Zbiór ogólny przywilejów i spominków mazowieckich)</i> , Warszawa 1919
KDMłp.	— <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski</i> , Kraków 1876–1999
KDP	— <i>Kodeks dyplomatyczny Polski</i> , Warszawa 1847–1887
KDŚl.	— <i>Kodeks dyplomatyczny Śląska</i> , Wrocław 1956–1964

- KDW — *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*, t. 1–11, Poznań 1877–1999
- KH — „Kwartalnik Historyczny”
- KHKM — „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
- LVIA — Lietuvos valstybės istorijos archyvas w Wilnie
- MGH — *Monumenta Germaniae Historica*
- MGH SrG — *Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum*
- MGH SS — *Monumenta Germaniae Historica, Scriptores*
- MK — Metryka Koronna
- MPH — *Monumenta Poloniae historica*
- MPH s.n. — *Monumenta Poloniae historica, series nova*
- mps — maszynopis
- MRPS — *Matricularum Regni Poloniae summaria*
- OiRP — „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”
- op. — opis
- PH — „Przegląd Historyczny”
- PL — *Patrologiae cursus completus. Series Latina*, Paris 1844–1865
- PrU — *Preussisches Urkundenbuch*, t. 1–6, Königsberg–Danzig–Marburg 1882–2000
- PSB — *Polski słownik biograficzny*
- PU — *Pommerellisches Urkundenbuch*, t. 1–11, Stettin–Köln–Graz 1868–1990
- RDSG — „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
- red. — redaktor, redakcja
- RH — „Roczniki Historyczne”
- RHum — „Roczniki Humanistyczne”
- rkp. — rękopis
- RWHF PAU — „Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności”, Kraków 1874–1891
- „Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1891–1918
- „Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921
- „Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921–1928/29
- „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1928/1929–1952
- „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1992–
- SDRE — „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”
- SGKP — *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*

-
- SH — „Studia Historyczne”
- SIRIO — *Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoričeskogo Obščestva*, t. 1–148, S. Petersburg 1867–1916
- Sobótka — „Śląski Kwartalnik Historyczny «Sobótka»”
- SPPP — *Starodawne Prawa Polskiego Pomniki*
- SRP — *Scriptores Rerum Polonicarum*
- SSS — *Słownik starożytności słowiańskich*
- SU — *Schlesisches Urkundenbuch*, t. 1–6, Wien–Köln 1971–1998
- St. Źr. — „Studia Źródłoznawcze”
- sygn. — sygnatura
- Urzednicy — *Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy*, red. A. Gąsiorowski, t. 1–, Wrocław, Kórnik 1985–
- Urzednicy, Litwa — *Urzednicy Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV–XVIII wieku. Spisy*, red. A. Rachuba, t. 1–, Warszawa 2004–
- VC — *Volumina Constitutionum*, t. 1–, Warszawa 1996 (należy cytować odpowiednio według wzoru: VC 1/1)
- VL — *Volumina Legum*, t. 1–8, Warszawa 1732–1782; t. 9, Kraków 1889; t. 10, Poznań 1952 (należy cytować odpowiednio według wzoru: VL 5, fol. 30)
- ZH — „Zapiski Historyczne”

TRANSLITERACJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH

Nr	Litera alfabetu cyrylickiego		Transliteracja		Język*	Nr	Litera alfabetu cyrylickiego		Transliteracja		Język
1	А	а	А	а	b b u m r s u	27	Р	р	Р	р	b b u m r s u
2	Б	б	В	в	b b u m r s u	28	С	с	С	с	b b u m r s u
3	В	в	У	у	b b u m r s u	29	Т	т	Т	т	b b u m r s u
4	Г	г	Г	г	b b u m r s u	30	Ѡ	ѧ	Ї	ї	s
5	Д	д	Д	д	b b u m r s u	31	Ќ	ќ	Ќ	ќ	m
6	Ђ	ђ	Ђ	ђ	s	32	У	у	У	у	b b u m r s u
7	Ѓ	ѓ	Ѓ	ѓ	m	33	Ў	ў	Ў	ў	b
8	Е	е	Е	е	b b u m r s u	34	Ф	ф	Ф	ф	b b u m r s u
9	Ё	ё	Ё	ё	b r	35	Х	х	Н	н	b b u m r s u
10	Є	є	Ê	ê	u	36	Ц	ц	С	с	b b u m r s u
11	Ж	ж	Ž	ž	b b u m r s u	37	Ч	ч	Ї	ї	b b u m r s u
12	З	з	З	з	b b u m r s u	38	Ѡ	ѧ	Đ	đ	m s
13	С	с	Ž	ž	m	39	Ш	ш	Š	š	b b u m r s u
14	И	и	И	и	b** b u m r s u	40	Щ	щ	Ŝ	ŝ	b u r u
15	І	і	Ì	ì	b r** u	41	Ъ	ъ	"	"	b** b u r
16	Ї	ї	Ï	ï	u	42	Ы	ы	У	у	b r u**
17	Ј	ј	Ј	ј	m s	43	Ь	ь	'	'	b b u r u
18	Й	й	Ј	ј	b b u r u	44	Э	э	È	è	b r
19	К	к	К	к	b b u m r s u	45	Ю	ю	Û	û	b b u r u
20	Л	л	Л	л	b b u m r s u	46	Я	я	Â	â	b b u r u
21	Љ	љ	Ľ	ľ	m s	47	'	'	'	'	b b u m r s u
22	М	м	М	м	b b u m r s u	48	Ѓ	ѓ	Ĝ	ğ	b** u**
23	Н	н	Н	н	b b u m r s u	49	Ѣ	ѣ	Ě	ě	b** r** u**
24	Њ	њ	Ñ	ñ	m s	50	Ж	ж	Ǻ	ǻ	b u**
25	О	о	О	о	b b u m r s u	51	Ө	ө	Ë	ë	r**
26	П	п	Р	р	b b u m r s u	52	У	у	ÿ	ÿ	r**

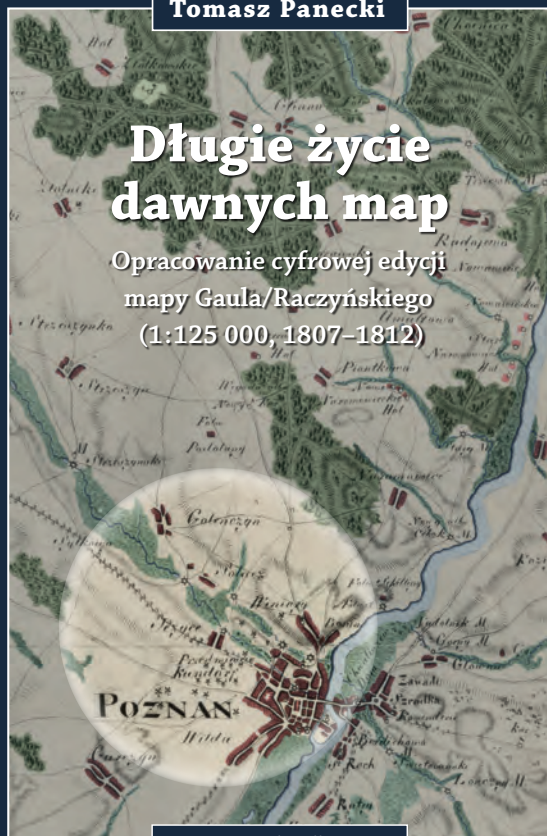
* Oznaczenia języków: b — białoruski, bu — bułgarski, m — macedoński, r — rosyjski, s — serbsko-chorwacki, u — ukraiński.
 ** Występuje w dawnej pisowni.

INSTYTUT HISTORII PAN
PRZEDSTAWIA

Tomasz Panecki

Długie życie dawnych map

Opracowanie cyfrowej edycji
mapy Gaula/Raczyńskiego
(1:125 000, 1807–1812)

Instytut Historii PAN

www.ihpan.edu.pl

ISSN 0023-5903

9 770023 590208

06 >

<http://rcin.org.pl>